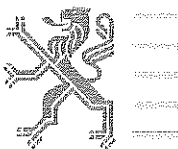

Vlaamse overheid

Ministerieel besluit tot
definitieve aanduiding van de ankerplaats
Omgeving van het Iers kruis op de Keiberg te Lafelt, Riemst.

VICE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN
FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 28 juni 2007, 10 oktober 2007 en 22 september 2008;

Gelet op het ministerieel besluit van 31 december 2007 tot voorlopige aanduiding van de ankerplaats Omgeving van het Iers kruis op de Keiberg te Lafelt, Riemst;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 18 september 2008;

BESLUIT:

Artikel 1. Omgeving van het Iers kruis op de Keiberg te Lafelt, Riemst wordt definitief aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:

De noordwest-zuidoost verlopende grens tussen het hoog- en het middenterras van de Maas bevindt zich tussen Vlijtingen en Lafelt. De ankerplaats behoort geomorfologisch tot het Maasterrassenlandschap, ontstaan tijdens

het Quartair (Pleistoceen: ongeveer 3 - 0,01 miljoen jaar geleden) door erosie en sedimentatieprocessen van de Maas, veroorzaakt door grote temperatuurschommelingen tussen de ijstijden en interglaciale perioden;

Het voorkomen van geomorfologische en hydrografische landschapselementen typisch voor Droog Haspengouw als gevolg van de permeabiliteit van bodem en ondergrond voor regenwater, zoals uitgestrekte, zacht glooiende leemplateaus, de afwezigheid van oppervlaktewater (bronnen, waterlopen), geconcentreerde bebouwing.

2° historische waarde:

Vanaf de aankomst van de eerste landbouwculturen en bijgevolg het begin van de eerste landname omstreeks 5300 voor Christus (Bandceramiekers) was er een continue occupatie waarvan fragmentarisch sporen gevonden werden. In de streek werden trouwens de oudste sporen (tussen 135000 en 35000 BP) van menselijke activiteit (Neanderthalers) in Nederland en Vlaanderen gevonden. De CAI databank meldt een dertigtal gekende archeologische vindplaatsen van artefacten uit de Steen- IJzer en Gallo-Romeinse tijd.. Hoger gelegen gebieden zoals de Keiberg en de Sieberg met hun omgeving profileren zich als belangrijke vindplaatsen van archeologica uit deze perioden;

Het tracé van de vermoedelijk Romeinse heirbaan Tongeren - Maastricht - Keulen bevindt zich in de ankerplaats. Het valt gedeeltelijk samen met de huidige Maastrichtersteenweg;

Tijdens de late middeleeuwen werd het landschap opnieuw ontgonnen met het huidige open landschap als resultaat. In de 18e eeuw ontstonden de kenmerkende vierkanthoeven meestal omgeven door met hagen afgesloten hoogstamboomgaarden;

Op 2 juli 1747 was Lafelt het strijdtoneel van één der belangrijkste en beslissende veldslagen uit de Oostenrijkse successieoorlog (1740-1748). Het Iers Kruis op de Keiberg herinnert aan de beruchte Slag. De omgeving van Lafelt werd tot op heden weinig verstoord. De gelijkenis tussen de zichten van op de Sieberg en historische schilderijen is treffend.

3° esthetische waarde:

Vooraf de ongeveer 120 meter hoge Sieberg net ten oosten van Herderen en in mindere mate de ongeveer 90 meter hoge Keiberg met het Iers kruis domineren het landschap. Deze hoogten bieden imponerende perspectieven en vergezichten op het zacht glooiende Haspengouwse open-field landschap tot over de Maas, tevens historisch slagveld.

4° sociaal-culturele waarde:

Het weidse landschap had een grote strategische betekenis. Het was uitermate geschikt voor het voeren van veldslagen en voor doortochten van legers;

Gelegen in het grensgebied tussen het Prinsbisdom Luik en het Hertogdom Brabant en tevens in het grensgebied tussen de zuidelijke en noordelijke Nederlanden en bovendien in de nabijheid van het strategische Maastricht, werden Lafelt en omgeving geregeld geconfronteerd met plunderingen, vernielingen, inkwartieringen en opeisingen door vreemde legerbenden;

In 1747 was Lafelt het strijdtoneel van één der belangrijkste en beslissende veldslagen uit de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). Franse troepen van Lodewijk XV onder maarschalk de Saxe en hun bondgenoten (Spanje, Beieren en Pruisen) stonden tegenover de geallieerde legers van Oostenrijk, Engeland, de Nederlandse republiek en Rusland. Toen de Fransen trachtten het vlakbij gelegen Maastricht in te palmen, leidde dat op zondag 2 juli 1747 tot de Slag van Lafelt;

Het Iers Kruis op de Keiberg herinnert aan de beruchte Slag van Lafelt. Het is een aanknopingspunt voor de reconstructie van het militaire treffen, dat in zijn tijd van Europees belang was. De plek vormt een panoramische uitkijkpost op de ruime omgeving en biedt educatieve en recreatieve mogelijkheden;

De ankerplaats behoort tot het "Grensschap Albertkanaal. Dit is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van vertegenwoordigers van buurtorganisaties, overheden en maatschappelijke groeperingen uit het grensgebied tussen de Belgische gemeenten Lanaken en Riemst en de Nederlandse stad Maastricht. Daarbij werd voortgeborduurd op de ideeën zoals die in het ontwikkelingsperspectief "Drielandenpark" zijn geformuleerd, een samenwerkingsverband van de Nederlandse provincie Limburg, de Belgische provincies Luik en Limburg, de gewesten Vlaanderen en Wallonië, de Duitstalige gemeenschap in België en de Stadt und Landkreiss Aachen. Dit samenwerkingsverband biedt een hoopvol perspectief op een verdere uitbouw van de erfgoedwaarden van de streek over taal- en landsgrenzen heen.

5° ruimtelijk-structurerende waarde:

De ankerplaats wordt omgeven door de volgende dorpen: Vlijtingen, Hees, Kesselt, Lafelt, Riemst en Herderen. Het zijn kleine landelijke kernen met een geconcentreerde bebouwing. Alhoewel deze bewoningskernen zelf niet tot de ankerplaats behoren zijn zij bepalend voor de vorm van de ankerplaats, tevens historisch slagveld.

Met uitzondering van de reeds beschermde monumenten en dorpsgezichten en het bouwkundig erfgoed beschreven in de inventaris "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen", deel 14n1, hebben zij geen samenhangende erfgoedwaarde;

Grondgebonden landbouw wordt als ruimtelijke drager van het open cultuurlandschap, een van oudsher groot aaneengesloten en samenhangend akkerbouwgebied, erkend. In Vlijtingen werd trouwens de eerste ruilverkaveling in Vlaanderen afgerond;

De ongeveer 120 meter hoge Sieberg, net ten oosten van Herderen en in mindere mate de ongeveer 90 meter hoge Keiberg met het Iers kruis domineren het landschap en kunnen dus als ruimtelijk structurerende bakens beschouwd worden;

Tussen Vlijtingen en Lafelt bevindt zich de noordwest - zuidoost verlopende overgang tussen het hoog- en het middenteras van de Maas, respectievelijk ook het Pietersberg - en het Rothem terras genoemd.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

- a) Een van oudsher grootschalig, aaneengesloten en samenhangend zacht glooiend open - veld cultuurlandschap op de diepe en vruchtbare leemgronden met voor grondgebonden landbouw ideale waterhuishouding. Enkele pestbosjes, holle wegen, graften en hoogstamboomgaarden - al dan niet met hagen omgeven - vooral rond de dorpen, zijn de enige opgaande landschapselementen. Verder sieren twee historische veldkapellen, "de Kapel van O.-L.-Vrouw van Zeven Weeën" en "de Witte kapel", beiden met omgevende beplanting, het landschap. Zij worden vermeld in "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen deel 14 n 1";
- b) De afwezigheid van waterlopen. Het hydrografisch net is weinig of niet ontwikkeld;
- c) Vergezichten overal in het landschap maar vooral van op de ongeveer 120 meter hoge Sieberg met ten oosten van Herderen en in iets mindere mate van op de ongeveer 90 meter hoge Keiberg met het Iers kruis. Beide hoogten domineren het landschap en worden als bakens beschouwd;
- d) Geomorfologisch behoort de ankerplaats tot het Maasterassenlandschap. De noordwest - zuidoost verlopende grens tussen het hoog- en het middenteras van de Maas bevindt zich tussen Vlijtingen en Lafelt;
- e) Dank zij de vruchtbare leembodem werden er vanaf de aankomst van de eerste landbouwculturen en bijgevolg het begin van de eerste landname omstreeks 5300 voor Christus (Bandceramiekers) onafgebroken fragmentarische sporen gevonden van menselijke activiteit. De CAI databank meldt een dertigtal archeologische vindplaatsen van artefacten uit de Steen- IJzer en Gallo-Romeinse tijd. Zij komen verspreid over praktisch de volledige ankerplaats voor. Hoger gelegen gebieden zoals de Keiberg en de Sieberg met hun omgeving profileren zich als belangrijke vindplaatsen van archeologica uit deze perioden. De continuïteit van de bewoning wordt aangetoond door Merovingische vondsten en een 19^e eeuwse, voor Haspengouw kenmerkende hoeve "De Lindeboom". Deze bevindt zich langs de Maastrichtersteenweg 46, werd als monument beschermd met omgevend dorpsgezicht en wordt vermeld in "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen deel 14 n 1";
- f) De vermoedelijk Romeinse heirbaan Tongeren - Maastricht - Keulen , weerhouden als lijnrelict in de landschapsatlas, valt gedeeltelijk samen met de huidige Maastrichtersteenweg;
- g) Het weidse landschap had een grote strategische betekenis. Het was uitermate geschikt voor het voeren van veldslagen en voor doortochten van legers. Het Iers Kruis op de Keiberg, ter herinnering aan de honderden Ieren die in de Slag om Lafelt aan de zijde van de Fransen sneuvelden, herinnert aan de beruchte Slag. De plek vormt een panoramische uitkijkpost op de ruime omgeving en biedt educatieve en recreatieve mogelijkheden. Weliswaar verdwenen door de gemeentelijke ruilverkaveling (1957-63) verschillende holle wegen en graften die tijdens de Slag om Lafelt van strategisch belang waren, toch is de gelijkenis tussen de zichten van op de Sieberg en bestaande, historische, schilderijen treffend.

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

24 DEC. 2008

Brussel,

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams Minister van
Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a long horizontal stroke that curves upwards at the right end.

Dirk VAN MECHELEN